

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М. П. ДРАГОМАНОВА**

ЧЖАН ЦЗЯНАНЬ

УДК 378.016:784.4=161.2(510):37.015.311

**ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА
ДО МУЗИЧНО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНОГО ПОЛІЛОГА
В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ГРИ НА САКСОФОНІ**

13.00.02 – теорія та методика музичного навчання

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ – 2015

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова, Міністерство освіти і науки України, м. Київ.

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор
Гуральник Наталія Павлівна,
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова, Інститут мистецтв,
професор кафедри фортепіанного виконавства
і художньої культури.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Реброва Олена Євгенівна,
Державний заклад «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського», завідувач кафедри
музичного мистецтва і хореографії;

кандидат педагогічних наук, доцент
Плохотнюк Олександр Сергійович,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
Інститут мистецтв, доцент кафедри
інструментально-виконавської майстерності.

Захист відбудеться 22 січня 2016 року о 14.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.08 у Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ - 30, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розісланий 22 грудня 2015 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Л. І. Паньків

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Нова парадигма освіти призвела до перегляду уніфікованої системи навчання в освітньому просторі, реформування якої уможливорює розмаїття змісту навчання, форм його організації та методів здійснення. Сучасні реалії вносять значні зміни в їх усвідомлення та потребують теоретичного переосмислення й практичного забезпечення умов навчання для виявлення творчої реалізації особистості у процесі навчання в освітньому закладі та самотійності у майбутній практичній діяльності.

Проаналізовані гуманістичні філософські та антропологічні ідеї щодо рефлексії, духовного потенціалу особистості засвідчили розгляд вченими цих категорій як синтезу людської життєдіяльності, естетики, духовної рефлексії, творчої активності. У такому контексті важливими постають проблеми діалога та полілога культур. Полілогізм як наукова категорія були предметом спеціальної уваги багатьох зарубіжних філософів, відображені в наукових працях В. Біблера, М. Кагана, О. Лосєва, С. Кьєркегора, А. Швейцера, Дж. Уелша (John F. Welsh), К. Леннон (Kathleen Lennon) та ін., які відмічали її еволюційно-незалежну, співіснувальну, дискурсивну, унікальну культурологічну сутність.

Розглянута педагогічна та психологічна література свідчить, що розвитку та формуванню особистості, її високим духовним якостям, а також діалогу й полілогу культур, як мистецькій категорії, у тому числі проблемі музично-освітньої діяльності, її змісту та методам приділялась значна увага вчених (М. Бахтін, О. Бодальов, С. Єлканов, О. Олексюк, Л. Рувинський, О. Рудницька, Г. Шингаров та інші).

Історичний процес становлення та розвитку колективної музично-виконавської діяльності, традиції інструментального та вокально-інструментального ансамблю, зародження викладання мистецтва ансамбліста в системі музичної освіти, які ми розглядаємо як специфічну форму музично-інструментального полілога його учасників, були розглянуті Т. Воскресенською, А. Гуменюком, Т. Калугіною, О. Левко, М. Мойсєєвою, О. Сорокиною та ін. Цей аспект безпосередньо стосується й виконавців на духових інструментах, зокрема саксофоні.

Ретроспективний погляд на історію розвитку саксофона дає можливість зафіксувати формування різних виконавських шкіл сучасного духового мистецтва (у т. ч. Китаю та України). Дослідники розкривали різні аспекти даної проблеми, однак саксофонне мистецтво як цілісне явище музично-виконавської світової культури, а також з позицій особистісної участі виконавця у творенні цієї самобутньої культури поки що не отримало вичерпного наукового узагальнення.

У спеціальних наукових роботах досліджено окремі аспекти історичного, виконавського розвитку саксофоніста (В. Іванов, П. Круль, М. Крупей, Ю. Усов); розглянуто проблеми методико-педагогічного характеру саксофонного навчання в контексті цілісної системи опанування

духових інструментів (В. Апатський, Н. Волков, І. Пушечников, А. Федотов, О. Плохотнюк та інші).

Аналіз мистецтвознавчої літератури з проблем професійної підготовки виконавців на духових інструментах дає підстави вважати, що переважна більшість науково-методичних праць спрямована на вдосконалення сольного виконавства (С. Болотін, І. Гишка, С. Горовий, Т. Докшицер, В. Качмарчик, І. Кобець, П. Круль, К. Мюльберг, В. Пилипчак, В. Посвалюк та ін.).

Сутність колективної музично-виконавської діяльності, її специфічні ознаки, психолого-фізіологічні та виконавські характеристики учасників творчої взаємодії в контексті розвитку художньо-академічного музичного мислення в процесі навчання і самостійній професійній діяльності розглянуті у роботах видатних музикантів (Д. Благой, А. Готліб, Р. Давидян, Л. Живов, Т. Курасова, П. Лобанов, М. Ризоль, Н. Скоробагатько та ін.).

Зазначене засвідчує наявність основних *суперечностей*: між нерозкритим мистецьким потенціалом саксофона та його застосуванням у музично-інструментальному полілозі; між зростаючою популярністю саксофона серед студентів, у тому числі іноземних, як засобу культурно-освітнього полілога, та відсутністю достатнього методичного забезпечення його формування в педагогічній вищій школі.

Актуальність проблеми, необхідність вирішення наявних суперечностей і недостатня розробленість музично-інструментального полілога в процесі навчання гри на саксофоні зумовили вибір теми дослідження *«Формування готовності майбутнього викладача до музично-інструментального полілога в процесі навчання гри на саксофоні»*.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація входить до плану науково-дослідної роботи кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування Інституту мистецтв Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова і складає частину його наукового напрямку «Зміст, форми, методи фахової підготовки вчителів музики». Тему дослідження затверджено Вченою радою НПУ імені М. П. Драгоманова (протокол № 8 від 07 квітня 2015 року).

Мета дослідження полягає у науково-теоретичному обґрунтуванні та практичному втіленні розробленої теоретичної моделі ефективного формування в майбутніх викладачів музичного мистецтва готовності до музично-інструментального полілога в процесі навчання гри на саксофоні.

Об'єкт дослідження – опанування саксофону в контексті світових культурно-освітніх і виконавських процесів та сучасного навчання на духових інструментах.

Предмет дослідження – формування готовності майбутнього викладача музичного мистецтва до музично-інструментальної полілогової взаємодії в процесі навчання гри на саксофоні.

Відповідно до об'єкту, предмету та мети визначено основні **завдання** дослідження:

1. Проаналізувати науково-методичну літературу стосовно готовності саксофоніста до музично-інструментального полілога та визначити сутність досліджуваного феномена.

2. Виявити характеристики психофізіологічних особливостей виконавства на духових інструментах (саксофоні).

3. Розробити структуру готовності викладача гри на саксофоні до музично-інструментального полілога.

4. Обґрунтувати теоретичну модель формування досліджуваного феномена.

5. Здійснити експериментальне дослідження з поетапного формування готовності майбутнього викладача музичного мистецтва до музично-інструментального полілога в процесі гри на саксофоні та перевірити ефективність запропонованої теоретичної моделі засобами математичної статистики.

Теоретико-методологічну базу дослідження становлять: концептуальні положення філософії освіти (В. Андрущенко, І.Зязюн, Г. Меднікова), методології та теорії національної освітньої стратегії України (І. Бех, В. Бондар, Ю. Руденко, О. Сухомлинська, В. Шульгіна); ідеї сутності діалога та полілога як філософської та культурно-освітньої категорії (М. Бахтін, В. Библер, М. Каган, С. Кьєркегор, Б. Ломов, О. Рудницька, А. Швейцер, Г. Шингаров); психологічні та педагогічні засади розвитку творчої активності (Б. Ананьєв, Ю. Бабанський, А. Дусавицький, Д. Ельконін, Є.Климов, О. Леонтьєв, Е. Лисенко, М. Махмутов, Н. Талізін); як синтетичного утворення, що включає інтелектуальні, емоційні та вольові фактори (М. Беляєв, А. Волостнікова, Т. Єрофєєва, А. Ковальов, В. Мясіщев, С. Рубінштейн, Д. Юник); окремі напрями розвитку творчої особистості педагога (Н. Гузій, А. Матюшкін, Н. Постнікова, Г. Щукіна, О. Хижна); у контексті розвитку мотиваційної сфери особистості (Ю. Кулюткін, А. Маркова, Н. Морозова); теоретичні положення з проблем музичної освіти (Н. Гуральник, А. Козир, О. Михайличенко, В. Орлов, Г. Падалка, Г. Побережна, О. Ростовський, О. Щолокова); мистецтвознавчі та спеціальні проблеми історії вдосконалення сольного виконавства на духових інструментах, саксофоністів як суб'єктів культурно-освітнього та мистецького-інструментального полілога (В. Апатський, С. Болотін, Н. Волков, І. Гишка, С. Горовий, Т. Докшицер, В. Іванов, В. Качмарчик, І. Кобець, П. Круль, М. Крупей, К. Мюльберг, В. Пилипчак, В. Посвалюк, Ю. Усов); та ін.); зародження викладання мистецтва ансамблевої взаємодії в системі музичної освіти (Т. Воскресенська, А. Гуменюк, Т. Калугина, О. Левко, М. Мойсеєва).

У ході дослідження застосовано наступні **методи**:

- *теоретичні*: визначення концептуальних засад; аналіз та узагальнення висновків історико-теоретичної, педагогічної та методичної літератури, педагогічного досвіду в системі музично-педагогічної освіти; теоретичне моделювання для визначення наукового апарату дослідження;

- *експериментально-емпіричні*: педагогічне спостереження, експертна оцінка, ранжування, бесіди, анкетування, педагогічний експеримент, тестування для отримання всебічних та достовірних даних з досліджуваного феномена;

- *статистичні*: констатація результатів дослідження для перевірки та забезпечення його вірогідності, методи математичної статистики.

Наукова новизна результатів дослідження. У роботі *вперше*:

- визначено поняття «готовність до музично-інструментального полілога» в контексті культурно-освітньої парадигми та навчально-виконавської діяльності саксофоністів;

- визначено компонентну структуру формування означеного феномена з урахуванням специфічних особливостей полілогової взаємодії майбутніх викладачів-саксофоністів;

- розроблено авторську теоретичну модель формування готовності до музично-інструментального полілога саксофоністів за рахунок обґрунтування відповідних науково-теоретичних підходів, педагогічних принципів та педагогічних умов;

- розроблено критерії, показники оцінки результатів формувальної роботи та визначено змістові характеристики рівнів сформованості означеного феномена.

У роботі здійснено *уточнення та конкретизовано* зміст процесу формування готовності до музично-інструментального полілога в умовах навчання гри на музичних (духових) інструментах, у т. ч. саксофоні;

подальшого розвитку набули стимулююча та регулятивна сутність аксіологічно-мотиваційної сфери музикантів різних освітніх культур, зміст музичних занять у вищій педагогічній школі; практика застосування отриманого досвіду з музично-освітньої та виконавської культури фахівців.

Практичне значення дослідження полягає у визначенні шляхів формування готовності майбутніх викладачів музичного мистецтва до музично-інструментального полілога за відповідною авторською методикою; розробці спільного культурно-освітнього та методичного ресурсу для використання фахівцями культурно-освітньої мистецької галузі; застосуванні винайдених методів для практичної роботи викладачів різних країн світу (у тому числі України та Китаю): уявного включення, музично-слухової рефлексії, активізації антиципації, спонукання музично-виконавської емпатії суб'єктів музично-навчального полілога та інші.

Результати дисертаційного дослідження *впроваджено* у навчально-виховний процес Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (довідка № 07-10/ 1301 від 18.06.2015 р.); Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського», м. Одеса (довідка № 1081 від 05.05.2015 р.); Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (довідка № 86-н від 05.05.2015 р.); Хенанського педагогічного університету (довідка про впровадження, Китай, 2015 р.).

Апробація та впровадження результатів дослідження. Основні теоретичні положення, результати дослідження обговорювались та здобули схвальну оцінку на Всеукраїнській науково-методичній конференції-семінарі «Мистецька освіта в Україні: проблеми теорії і практики» (Київ, 2014 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Музична культура і освіта Буковини у європейському вимірі» (до 80-річчя від дня народження засновника кафедри музики, народного артиста України, професора Андрія Кушніренка (Чернівці, 2013 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Художня культура і освіта: традиції, сучасність, перспективи» (Мелітополь, 2013 р.); XI, XII та XIII Міжнародних педагогічно-мистецьких читаннях пам'яті професора О.П. Рудницької «Педагогіка мистецтва і мистецтво педагогічної дії» (Київ; 2013, 2014, 2015 рр.); Міжнародній науково-методичній конференції «Мистецька освіта у вимірах сучасності» (Київ, 2014 р.); Міжнародній науковій конференції «Мистецька освіта: від спадкоємності епох до новітніх технологій» (Мелітополь 2014 р.); II Міжнародній науково-практичній конференції «Мистецька освіта XXI століття: Виклики сьогодення» (Кіровоград, 2015 р.); VI Міжнародній науково-практичній конференції «Гуманістичні орієнтири мистецької освіти» (Київ, 2015 р.); I Міжнародній науково-практичній конференції молодих учених та студентів «Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства» (Одеса, 2015 р.). Матеріали дослідження обговорювались на засіданнях кафедри гри на музичних інструментах Інституту мистецтв НПУ ім. М.П. Драгоманова. Окремі положення розкриті в наукових доповідях на наукових конференціях НПУ ім. М.П. Драгоманова.

Публікації. Основні теоретичні положення та висновки дисертаційного дослідження відображено у 9 публікаціях, з них 5 – у провідних фахових виданнях з педагогіки, 1 – у міжнародному педагогічному виданні.

Структура роботи. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаної літератури (223 найменування, з них 12 – іноземними мовами, 8 – електронний ресурс). Загальний обсяг тексту дисертації – 227 сторінок, з них основного тексту – 154 сторінок. Робота містить 11 рисунків, 19 таблиць, що разом із додатками становить 50 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** розкрито загальну характеристику роботи, обґрунтовано актуальність проблеми дослідження, зазначено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; визначено об'єкт, предмет, мету, завдання, розкрито методологічні основи дослідження; показано наукову новизну та практичне значення; наведено дані щодо апробації та впровадження результатів дисертаційного дослідження.

У **першому розділі** – *«Теоретико-методологічні засади дослідження готовності майбутнього викладача до музично-інструментального*

полілога» – подано категоріальний апарат, визначено поняття «*музично-інструментальний полілог*» у контексті культурно-освітніх основ полілога та історіографії саксофону як музичного інструменту, узгоджено його зміст з психолого-фізіологічними особливостями гри на саксофоні у музично-інструментальному полілозі, винайдено відповідні шляхи педагогічного втручання у формування готовності майбутніх викладачів у процес навчання музичного мистецтва за умов урахування темброво-акустичних особливостей духових інструментів.

У результаті аналізу історичних, теоретичних, культурно-освітніх основ полілога як наукової категорії у контексті історіографії виконавсько-технічних характеристик саксофона (*підрозділ 1.1.*) було розкрито основні ідеї теорії гуманістичної філософії та антропологічних ідей щодо рефлексії, духовного потенціалу особистості, відображених у наукових працях М. Лоського, О. Олексюк, О. Лосєва, А. Швейцер; встановлено поліфункціональність людської життєдіяльності, духовної рефлексії, освітньої та творчої активності. Вивчення педагогічної та психологічної літератури засвідчили висновки щодо розвитку та формування особистості, її високих духовних якостей у контексті освітньої діяльності, її змісту та методів (О. Бодальов, С. Єлканов, Л. Рувінський та ін.).

Проблема діалога та полілога культур, як мистецька, була предметом наукової уваги філософів, педагогів, психологів та культурно-музичних діячів, серед яких М. Бахтін, В. Біблер, М. Каган, Б. Ломов, О. Рудницька, Г. Шингаров та інші. У науковій літературі розкрита унікальність кожної з культур, діалогова (полілогова) активність суб'єктів мистецтва, внутрішній діалог суб'єктів та зовнішній із творцями мистецьких творів, індивідуальна сутність діалогічної природи спілкування, у тому числі музично-педагогічного.

Аналіз еволюції саксофона за час свого існування довів помітні зміни стосовно конструкції інструмента, у культурно-художньому сенсі існування, естетичній переоцінці, визнанні та закріпленні видових констант у виконавській, навчальній та композиторській практиці, у музичному, культурно-освітньому сенсі.

Ретроспективний погляд на історію розвитку саксофона дав можливість зафіксувати формування різних виконавських шкіл сучасного духового мистецтва, розкрити саксофонне мистецтво як цілісне явище музично-виконавської світової культури та з позицій особистісної участі у творенні цієї самотутньої культури.

З'ясовано, що спеціальна наукова література, окремі статті (В. Іванов, М. Крупей) розкривали проблеми історичного або виконавського розвитку саксофона (П. Круль, Ю. Усов); низка досліджень методико-педагогічного характеру присвячені проблемі опанування саксофону в контексті цілісної системи навчання на духових інструментах (В. Апатський, Н. Волков, І. Пушечников, А. Федотов, О. Плохотнюк та інші).

Були виявлені в історичному процесі розвитку колективної музично-виконавської діяльності традиції інструментального та вокально-

інструментального ансамблю, зростання майстерності концертмейстера та ансамбіста в системі музичної освіти (Т. Воскресенсока, А. Гуменюк, Т. Калугина, О. Левко, Л. Пінкош, О. Сорокина).

Аналіз мистецтвознавчої літератури з проблем професійної підготовки фахівців на духових інструментах засвідчив, що переважна більшість науково-методичних праць спрямована на вдосконалення сольного виконавства на них (С. Болотін, І. Гишка, С. Горовий, Т. Докшицер, В. Качмарчик, І. Кобець, П. Круль, В. Луба, К. Мюльберг, В. Пилипчак, В. Посвалюк та ін.).

Розглянуті у ході дослідження психо-фізіологічні передумови гри на саксофоні у музично-інструментальному полілозі (*підрозділ 1.2.*) дозволили з'ясувати сутність колективної музично-виконавської діяльності, її специфічні ознаки та особливості, психолого-фізіологічні та виконавські характеристики виконавців-ансамбістів, встановити їх сутність у контексті розвитку художньо-академічного музичного мислення в спеціальних навчальних закладах, професійної діяльності концертмейстера й виконавця-ансамбіста (Д. Благой, А. Готліб, Р. Давидян, Л. Живов, Т. Курасов, П. Лобанов, М. Ризоль, Н. Скоробагатько та інші).

Проаналізувавши історіографію філософських, історико-культурних та теоретичних основ полілога як наукової категорії можна констатувати, що цей процес взаємодії багатьох осіб для вирішення однієї спільної мети має специфічні особливості стосовно музично-освітньої та музично-виконавської діяльності у їх взаємозв'язку.

Музично-виконавський полілог музикантів-інструменталістів відрізняється культурно-освітньою сутністю, оскільки відображає особливості особистостей музикантів різних країн, які працюють в одному творчому колективі, і цим характеризують дискурсивну сутність полілога та розкривають його специфіку у музично-інструментальній діяльності. Ця специфіка полілога характеризується деякою звуженістю прояву, оскільки передбачає необхідність його учасників підкоряти можливі власні історично-культурні освітні розбіжності своєї фахової підготовки створенню єдиного культурно-мистецького феномену, яким стає колективно відтворюваний музичний твір.

Визначення психофізіологічних особливостей гри на саксофоні у музично-інструментальному полілозі засвідчило необхідність їх врахування у колективному музикуванні (ансамблевому або оркестровому).

Розглядаючи ідею культурно-освітнього полілога, необхідно враховувати історико-теоретичні передумови удосконалення побудови цього самобутнього музичного інструменту, його темброво-акустичні особливості, виникнення саксофонної виконавської культури і розвиток відповідних методик для успішного музично-інструментального полілога викладачів.

Спираючись на культурно-освітню парадигму щодо полілога, зроблені теоретичні висновки, саксофонне мистецтво розглянуто як цілісне явище музичної духової культури з його світоглядно-смысловими акцентами у музично-інструментальній діяльності, методичними основами опанування

цього інструменту як навчального в педагогічній вищій школі. Зазначене уможливорює таке визначення *«готовності до музично-інструментального полілога»* – це є *специфічна культуровідповідна музично-освітня якість майбутніх викладачів саксофона, як учасників полілога, здатних реалізовувати набуті фахові компетентності з урахуванням особистісного інтелектуального й комунікативного прояву та індивідуальної музично-слухової рефлексії, що застосовується у колективному навчальному і виконавському музично-інструментальному творчому в «багатоголоссі».*

У другому розділі – *«Теоретико-методичні засади формування готовності майбутніх викладачів гри на саксофоні до музично-інструментального полілога»* – обґрунтовується методична модель формування готовності до музично-інструментального полілога майбутнього викладача гри на саксофоні, в яку включені науково-теоретичні підходи, принципи, педагогічні умови в контексті відповідних освітніх парадигм; подається структура музично-інструментального полілога майбутнього викладача гри на саксофоні.

Для визначення структури музично-інструментального полілога майбутнього викладача гри на саксофоні (*підрозділ 2.1.*) виокремленні теоретичні та методологічні засади дослідження, проаналізовано основні змістові контенти, детально розглянуто та виявлено їх функціональне спрямування, узагальнено застосовувані теоретичні положення.

Зазначене зумовило розкриття змісту полікомпонентної структури, в яку включено такі чотири складові : *мотиваційно-усвідомлений; діяльнісно-смісловий; методико-технологічний та комунікативно-виконавський* компоненти. Ця компонентна структура стала змістовою базою формування готовності майбутніх викладачів саксофону до музично-інструментального полілога.

У процесі обґрунтування теоретичної моделі набуття готовності майбутніх викладачів саксофону до музично-інструментального полілога (*підрозділ 2.2.*) було виокремлено низку відповідних педагогічних парадигм (*гуманістична, культуротворча, креативна, комунікативна, індивідуально-зорієнтована*).

Ґрунтуючись на визначених педагогічних парадигмах, їх основних функціях та змістовій ємкості, визначено основні науково-теоретичні підходи щодо формування готовності майбутніх викладачів гри на саксофоні до музично-інструментального полілога: *історико-культурний* (полілог культур), *особистісно-комунікативний* (колегіальність, співробітництво, емпатійний досвід, психофізіологічна відповідність), *когнітивно-емоційний* (емпатійний полілог), *полідіяльнісний* (музично-інструментальна практика).

Провідним для нашого дослідження встановлено *принцип культуровідповідності*, оскільки культура стає своєрідною проєкцією діяльності студента як цілеспрямованого активного суб'єкта полілогової взаємодії. Обґрунтовано *специфічні* принципи музично-освітньої та творчо-виконавської діяльності студентів, що передбачають забезпечення їх

готовності до музично-інструментального полілога, а саме: *діалогічності; когнітивно-емоційної єдності; варіативності; аксіологічності; урахування індивідуальних особливостей; колегіальності та співробітництва; емпатійної зацікавленості.*

Встановлено доцільні *педагогічні умови* зі з'ясуванням їх призначення : *збагачення спектру знаннєвих процесів* (застосування міжпредметних понять та категорій стосовно психологічних і музичних смислів на основі розширення культурно-історичного досвіду, підключення мисленнєвих процесів під час слухання непрограмної музики, спонукання студентського колективного прослуховування для отримання музичних вражень тощо); *розширення видів навчально-творчого музично-інструментального полілога* (оркестрова та ансамблева гра у концертному форматі, академічних виступах, репетиційній роботі тощо); *створення ситуацій співробітництва суб'єктів творчої діяльності* (обмін інформаційними ресурсами, у тому числі Інтернет мережі, відчутими образно-емоційними станами, музичними презентаціями тощо); *заохочення свободи вибору у створенні продуктів творчості* (підтримка самостійних ініціативних рішень студентів та їх практичного втілення у полілоговій музично-інструментальній взаємодії); *спонукання широкого знайомства та застосування шедеврів музичного мистецтва різних країн* (кращих надбань у освітніх системах та методиках окремих викладачів; прикладів виконавської майстерності духових колективів і солістів-саксофоністів).

У **третьому розділі** – *«Дослідно-експериментальна перевірка ефективності впровадження методики формування готовності майбутніх викладачів гри на саксофоні до музично-інструментального полілога»* – представлена діагностика стану сформованості готовності до музично-інструментального полілога майбутнього викладача гри на саксофоні, розроблена теоретична модель методики набуття студентами готовності до музично-інструментального полілога, розкрито поетапне впровадження методики набуття готовності до музично-інструментального полілога в процесі гри на саксофоні та подана перевірка результатів її впровадження.

Для здійснення аналізу якості досягнення готовності до музично-інструментального полілога майбутніх викладачів-саксофоністів (*підрозділ 3.1*) було розроблено відповідні критерії та їх показники: **мотиваційно-усвідомлений** компонент вимірювався за допомогою таких **критеріїв** : **1) особистісна зацікавленість** з показником : *міра бажання участі у музично-творчій діяльності кожного саксофоніста з урахуванням його потреби у спілкуванні «на музичній моделі», виконанні в полілозі різних музично-культурних шедеврів, та 2) скерованість на музично-інструментальний полілог*, що дозволить виявити усвідомлення мотивів щодо бажання включатись у музично-творчу діяльність у різних її проявах (грати на музичних інструментах в ансамблі, оркестрі тощо, навчати цьому своїх учнів для здійснення злагодженої виконавської діяльності з урахуванням культурних вподобань різних учасників музично-інструментального

полілога) відповідно за таким показником: *міра потреби взаєморозуміння музикантів різних культур*.

Діяльнісно-смысловий компонент вимірювався за допомогою таких **критеріїв**, які відображали якість та широту ерудиції майбутніх викладачів гри на саксофоні, повагу до всіх учасників полілога, прояв музично-слухової уваги у музично-виконавській діяльності студентів та їх готовність до сприймання один одного, досягнень різних культур та демонстрація власних музично-фахових досягнень: **1) прояв загальної ерудиції** з показником : *обсяг загальнокультурних знань та обміну ними* (теоретичних щодо музичної культури та інших понять стосовно характеристик світових музичних шедеврів, досвіду виконаних у музичному полілозі творів та відповідна поінформованість учасників музично-інструментального полілога); **2) потреба емпатійної рефлексії** з показником : *міра довершеності емпатії в ансамблевій узгодженості*; **3) потреба музично-слухової рефлексії** з показником : *якість музично-слухової рефлексивної включеності у процесі музичного полілога*; **4) результат творчих дій** з показником: – *міра володіння власним інструментом*.

Методико-технологічний компонент (отримання уявлення про правильність відповіді, якість визначення змісту понять та відповідна глибина відповіді, загальний рівень ерудиції, досвід саксофоністів у ансамблевому музикуванні, бажання здійснення цієї діяльності, якість володіння своїм музичним інструментом) досліджувався за критерієм **наявності методико-технологічної компетентності** з показниками: *якість знань з методико-технологічних прийомів гри на саксофоні; ступінь застосування музично-слухової рефлексії; міра практичного застосування досвіду музично-інструментального полілога; рівень досконалості виконавської підготовки саксофоніста*.

Комунікативно-виконавський компонент вимірюватиметься за допомогою таких **критеріїв**: **1) прояв антиципації** (якій відображав якість передбачення музичних переживань та виконавських дій суб'єктів музично-інструментального полілога) і відповідно буде відображено таким показником : *міра довершеності музично-виконавської емпатії*; та **2) потреба у колективній виконавській праці** з показниками : *ступінь прояву толерантності у співпраці та колегіальність у музичному полілозі; міра активності у колективній виконавській діяльності суб'єктів навчально-виконавської взаємодії*.

Аналіз показників діагностики стану сформованості готовності до музично-інструментального полілога майбутніх викладачів гри на саксофоні дозволив виявити недостатність розуміння студентами повноти професійних якостей для здійснення культурно-освітнього полілога та орієнтації у різновидах виконавських прийомів і способів розкриття музичного образу у спільній взаємодії; засвідчив, що студенти залишаються мало досвідченими у функціонуванні ансамблевих умінь, не проявляють готовності до реалізації означеного феномена.

У результаті підрахунків отриманих кількісних та якісних результатів студенти були розподілені на три рівні.

Високий рівень визначався усвідомленою вмотивованістю у необхідності готовності до музично-інструментального полілога, вичерпними відповідями про зміст понять, значною інформативною наповненістю відповідей, високим рівнем музичної ерудованості (знаннями стилів, жанрів,

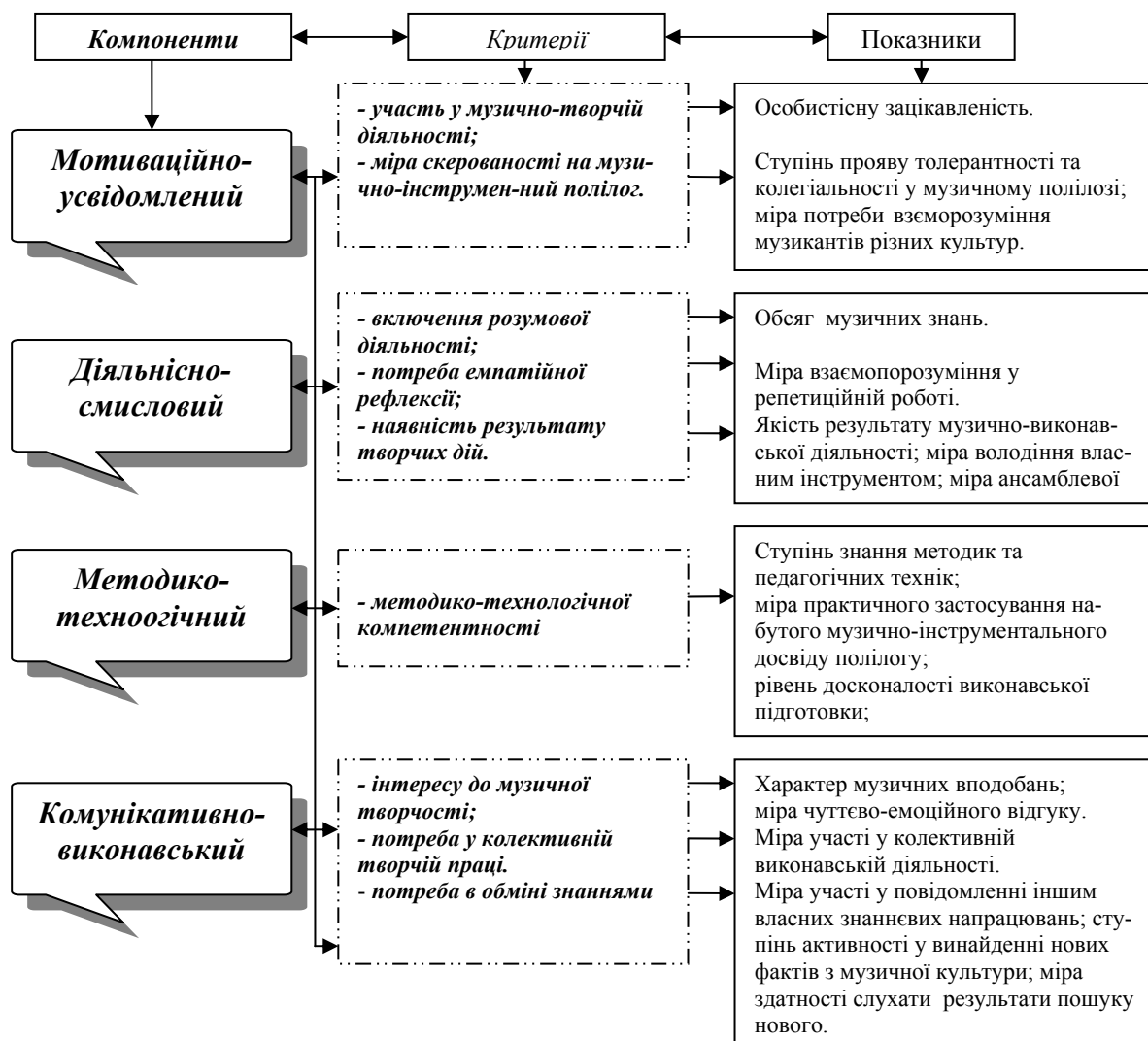

Рис. 1. Співвідношення компонентів готовності до музично-інструментального полілога з визначеними критеріями оцінки та їх показниками

форм оркестрового та сольного репертуару для духових інструментів), стійким бажанням участі в музично-виконавській і навчальній взаємодії; адекватною музично-слуховою рефлексією та довершеною музично-виконавською та особистісною емпатією.

Середній рівень визначався наявною вмотивованістю (не завжди самостійно визнаною) у необхідності бути готовим до музично-інструментального полілога; майже повними відповідями про зміст понять, недостатньою інформативною наповненістю відповідей, орієнтацією в

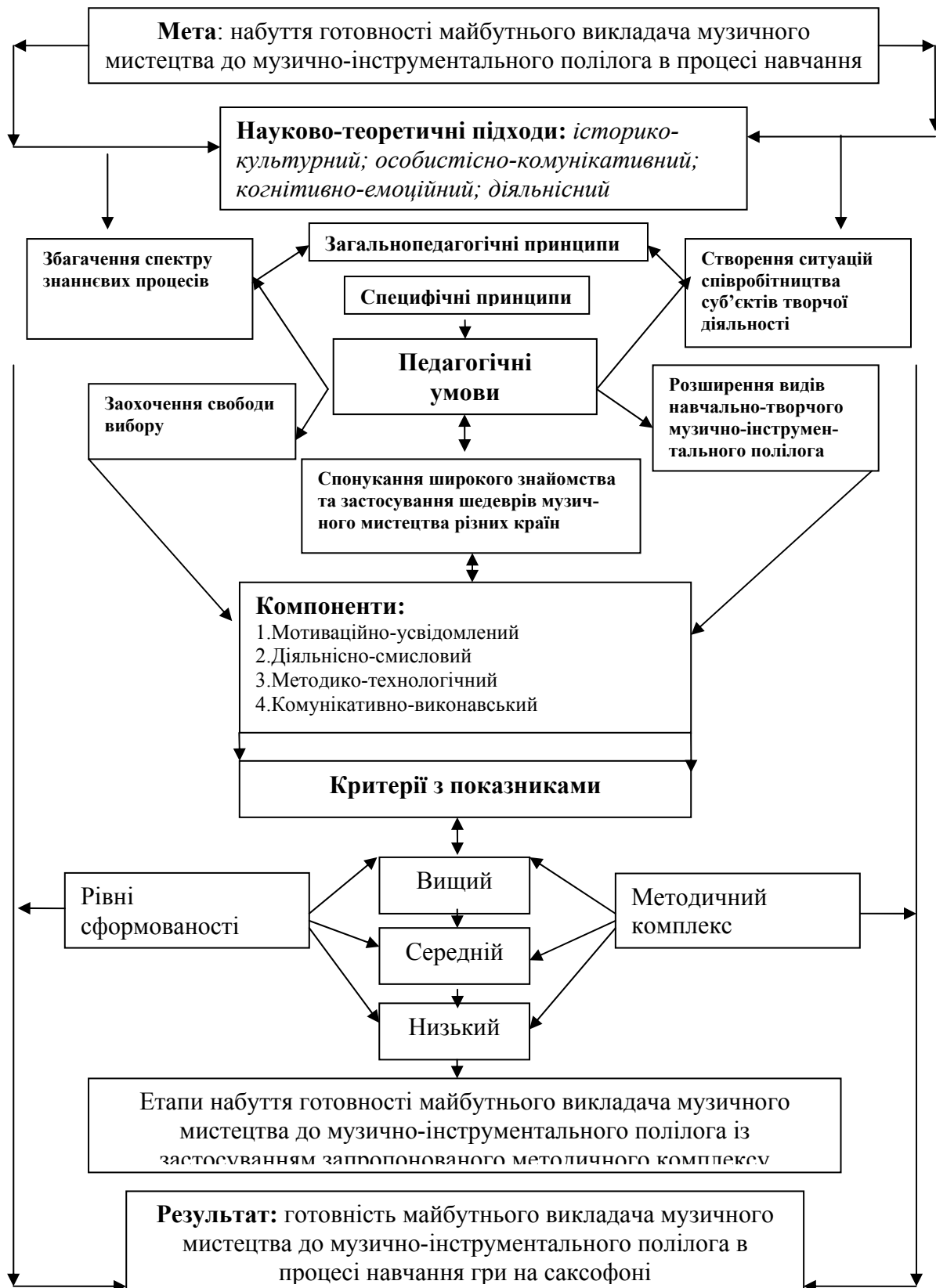

Рис.1. Схема моделі формування готовності майбутніх викладачів мистецтва до музично-інструментального полілога

деяких стилях і жанрах оркестрового репертуару, зацікавленістю в участі в музично-інструментальному ансамблевому полілозі, достатньою музично-

слуховою рефлексією та відповідною виконавською та особистісною емпатією.

Низький рівень визначався несвідомою (під авторитетним впливом) вмотивованістю у необхідності готовності до музично-інструментального полілога; мало конкретними відповідями на запитання щодо змісту необхідних понять, відсутністю розкриття суті питання, недостатністю знань ансамблевого та оркестрового репертуару, посередньою зацікавленістю в участі у музично-інструментальному ансамблевому полілозі; недостатньою музично-слуховою рефлексією та слабкою виконавською та особистісною емпатією.

Констатація результатів діагностики виявила наявність підстав та доцільність створення авторської методики поетапного формування готовності майбутніх викладачів музичного мистецтва (які грають на саксофоні) до музично-інструментального полілога, розробки її теоретичної моделі (*підрозділ 3.2*).

На **першому етапі** було приділено основну увагу формуванню першого, *мотиваційно-усвідомленого*, та частково другого, *діяльнісно-сміслового*, компонентів обраного феномена. Для цього були запроваджені методи, які мали ефективну дію у таких визначених **педагогічних умовах**: збагачення спектру знань про процесів, спонукання широкого знайомства та застосування шедеврів музичного мистецтва різних країн та розширення видів навчально-творчого музично-інструментального полілога.

На цьому етапі для формування першого, *мотиваційно-усвідомленого*, компонента було застосовано такі **методи**: інформаційного аналізу Інтернет ресурсу, узагальнення представленого в ЗМІ (засоби масової інформації) полікультурного досвіду оркестрового та ансамблевого виконавства; відбір та систематизація міжнародного музичного репертуару для оркестрового та сольного виконавства на духових інструментах тощо.

Частково на цьому етапі приділено увагу формуванню окремих складових другого, *діяльнісно-сміслового*, компонента. Для цього було застосовано такі **методи**: скерованості музично-слухової рефлексії до звучання саксофонів у виконанні кращих музикантів світу; уявної музично-слухової рефлексії; аналіз темброво-акустичної палітри оркестрового звучання тощо.

На **другому етапі** опосередковано продовжено формування першого, *мотиваційно-усвідомленого* компонента та приділено безпосередню увагу формуванню другого, *діяльнісно-сміслового*, та третього, *методико-технологічного*, компонентів обраного феномена.

Для цього були запроваджені методи, які мали ефективну дію у таких визначених **педагогічних умовах**: збагачення спектру знань про процесів, заохочення свободи вибору (підтримка самостійних ініціативних рішень у прояві загальнокультурної ерудиції,), спонукання широкого знайомства та застосування шедеврів музичного мистецтва різних країн та розширення видів навчально-творчого музично-інструментального полілога.

На цьому етапі для формування другого, *діяльнісно-сміслового*,

компонента застосовано **методи** : музично-виконавської емпатії; музично-слухової рефлексії в оркестровому колективі; спеціально-інструментального удосконалення та інші. Для формування третього, **методико-технологічного**, компонента застосовані **методи** : аналізу методичної літератури; створення словників музичних термінів спеціально-саксофонного призначення; осмисленого запам'ятовування; музично-слухової рефлексії щодо динамічної узгодженості в саксофонній групі; технічної вправності як складової виконавської підготовки духовиків (саксофоністів) у процесі колективного музично-інструментального полілога, спеціально-інструментального удосконалення та інші.

На третьому етапі було продовжено процес формування третього, **методико-технологічного**, компонента та приділено увагу формуванню четвертого, **комунікативно-виконавського**, компонента обраного феномена. На цьому етапі здійснювалось підсумкове формування обраного феномена наприкінці експериментальної формувальної роботи.

Для цього були запроваджені методи, які мали ефективну дію у таких визначених **педагогічних умовах**: створення с ситуацій співробітництва суб'єктів творчої діяльності; спонукання широкого знайомства та застосування шедеврів музичного мистецтва різних країн та розширення видів навчально-творчого музично-інструментального полілога; розширення видів навчально-творчого музично-інструментального полілога.

На цьому етапі для формування третього, **методико-технологічного**, компонента застосовано **методи** : аналізу власних здобутків; самоаналіз музично-слухової рефлексії; удосконалення спеціально саксофонних умінь та навичок тощо.

Для формування четвертого, **комунікативно-виконавського**, компонента застосовано **методи** : самоаналізу результатів ефективності навчання та відповідної самооцінки виконання запропонованих завдань; активізації антиципації, спонукання музично-виконавської емпатії в оркестровому колективі; співробітництва у процесі навчальної взаємодії суб'єктів музично-навчального полілога та інші.

Розроблена теоретична модель уможливила її практичне застосування у дослідній роботі. Результати експериментальної роботи з формування готовності до музично-інструментального полілога майбутніх викладачів гри на саксофоні перевірено за допомогою критерію Р.Фішера, отримані показники мають такі характеристики φ_1 та φ_2 : відповідно – 4,292 і 2,096. Порівняння φ табличного та φ експериментального показує, що φ табличне < φ експериментального, що означає, що $\varphi_{\text{екс.}}$ лежить поза інтервалом прийняття нуль-гіпотези.

Співставляючи показники рівнів готовності до музично-інструментального полілога майбутніх викладачів гри на саксофоні, можна зробити висновок, що розроблена і застосована авторська методика, виявилася ефективною для фахового розвитку природних механізмів досліджуваного феномена. Істотна різниця між учасниками експериментальної і контрольної груп, зафіксована у кількісних показниках,

засвідчила ефективність та доцільність застосування авторської методики набуття готовності до музично-інструментального полілога майбутніх викладачів музики у процесі гри на саксофоні.

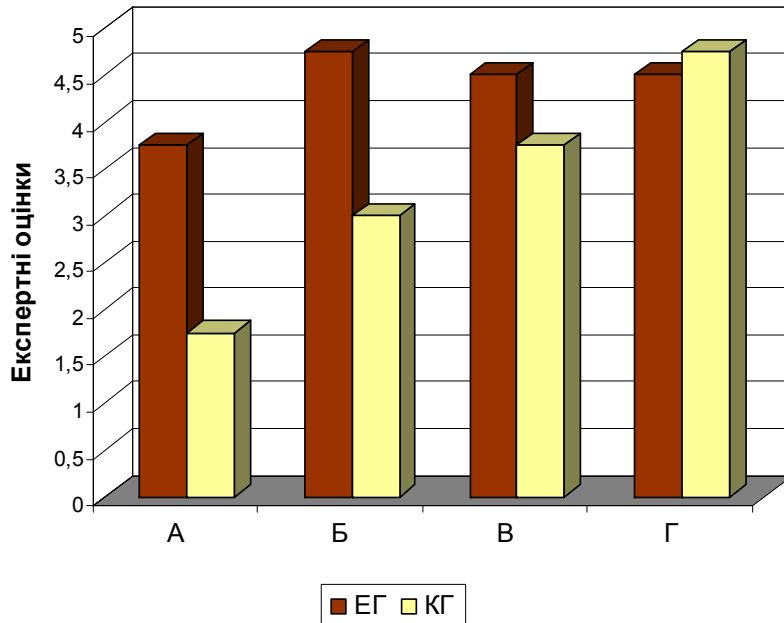

Рис. 2. Готовність майбутніх викладачів мистецтва до музично-інструментального полілога в процесі навчання гри на саксофоні

ВИСНОВКИ

У дисертації представлено теоретичне узагальнення сутності означеного феномена та експериментально доведено ефективність авторської методики набуття готовності до музично-інструментального полілога майбутніми викладачами музичного мистецтва. Проведене теоретичне та експериментальне дослідження, розв'язання всіх поставлених завдань дали підстави для наступних **висновків**:

1. На основі аналізу теоретичних джерел стосовно розкриття змісту полілога як феномена загальнонаукового пізнання була розкрита його культурно-освітня сутність, що безпосередньо вплинуло на її усвідомлення. Розкриваючи роль саксофона в академічній музичній культурі, досліджені особливості формування художньо-академічного мислення саксофоністів у процесі навчання, яке є вищим рівнем його музичного пізнання та самовираження, функціонування якого можливе завдяки розвитку загальної культури, знань та фахових компетенцій.

Музично-інструментальна полілогова взаємодія майбутніх викладачів саксофону представлена системою їх компетенцій, яка включає усвідомлення психолого-фізіологічних можливостей та особистісних характеристик кожного учасника полілога, його знання та уміння їх свідомо застосовувати на практиці. Представлено таке авторське визначення *готовності до музично-інструментального полілога*: це є *специфічна культуровідповідна музично-освітня якість майбутніх викладачів саксофона, як учасників*

полілога, здатних реалізовувати набуті фахові компетентності з урахуванням особистісного інтелектуального й комунікативного прояву та індивідуальної музично-слухової рефлексії, що застосовується у колективному навчальному і виконавському музично-інструментальному творчому «багатоголоссі».

2. У результаті узагальнення методичних здобутків гри на саксофоні встановлено, що в основі розвитку музично-інструментального полілога в процесі гри на саксофоні лежать складні анатомо-фізіологічні процеси, які пов'язані з виконавством, розвитком внутрішніх слухових та перцептивно-тембральних здібностей духовиків, технічних можливостей цього музичного інструмента, композиторською творчістю, пов'язаною з відповідними музичними творами, а також формуванням низки компетентностей майбутнього викладача музичного мистецтва, спрямованих на його фахову діяльність: необхідністю навчати гри на саксофоні та виконувати твори у музично-інструментальному полілозі.

У технологічну сферу музично-інструментального полілога входять такі технічні прийоми як звуковидобування, артикуляція, дихання та ін. Методика формування техніки гри на саксофоні визначається загальною поставою ігрового апарату, поставою виконавського дихання, артикуляції, аплікатури для координації стійко-рефлекторних, вільних та економних дій пальцевого апарату тощо.

3. Розроблена структура музично-інструментального полілога майбутніх викладачів музичного мистецтва в процесі гри на саксофоні, в яку входять такі **компоненти** : *мотиваційно-усвідомлений, діяльнісно-смысловий; методико-технологічний та комунікативно-виконавський.*

У дисертації надані методологічні основи формування готовності до музично-інструментального полілога, представлені принципи та доцільні педагогічні умови стосовно ефективного набуття готовності майбутніх викладачів музичного мистецтва до музично-інструментального полілога.

Встановлено, що музично-інструментальний полілог розвивається згідно чотирьох напрямів: культурно-освітнього, індивідуально-особистісного, ансамблево-рефлексійного та навчально-комунікативного.

4. На основі визначених компонентів означеного феномена спроектована теоретична модель формування готовності до музично-інструментального полілога, яка спирається на методологічну базу (наукові підходи, специфічні принципи), розроблені у ході дослідження критерії оцінки ефективності набуття готовності майбутніх викладачів мистецтва у процесі гри на саксофоні та їх показники, що уможливило вимірювання рівнів сформованості досліджуваного феномена.

Надані порівняльні характеристики еволюції змісту кожного з компонентів у ході експерименту та представлені відповідні методи з урахуванням доцільних педагогічних умов підвищення рівня готовності майбутніх викладачів музичного мистецтва до музично-інструментального полілога.

5. Поетапна методика формування готовності майбутніх викладачів музичного мистецтва до музично-виконавського полілога у процесі гри на саксофоні була спрямована на формування кожного з визначених компонентів, їх удосконалення у ході експериментальної роботи на протязі всього періоду формувальної роботи.

На **першому** етапі основна увага була сфокусована на формуванні першого, мотиваційно-усвідомленого, та частково другого, діяльнісно-сміслового, компонентів обраного феномена. У ході експериментальної роботи запроваджені **методи**, які мали ефективну дію у визначених педагогічних умовах. Для мотиваційно-усвідомленого компонента було застосовано **методи** інформаційного аналізу Інтернет ресурсу, узагальнення представленого в ЗМІ полікультурного досвіду оркестрового та ансамблевого виконавства; відбору та систематизації міжнародного музичного репертуару для оркестрового та сольного виконавства на духових інструментах тощо. Для формування окремих складових другого, діяльнісно-сміслового, компонента застосовано **методи** скерованості музично-слухової рефлексії; аналізу темброво-акустичної палітри оркестрового звучання тощо.

На **другому** етапі основну увагу приділено формуванню другого, діяльнісно-сміслового, та третього, методико-технологічного, компонентів. Для формування діяльнісно-сміслового, компонента застосовано **методи** музично-виконавської емпатії; музично-слухової рефлексії в оркестровому колективі; спеціально-інструментального удосконалення та інші. Для формування третього, методико-технологічного, компонента застосовані **методи** аналізу методичної літератури; створення словників музичних термінів спеціально-саксофонного призначення; темброво-слухової рефлексії щодо узгодженості звучання в саксофонній групі; спеціально-інструментального удосконалення та інші.

На **третьому** етапі було продовжено процес формування третього, методико-технологічного, компонента та здійснено формування четвертого, комунікативно-виконавського, компонента обраного феномена. На цьому етапі здійснювалось підсумкове формування обраного феномена наприкінці експериментальної формувальної роботи. Для цього були запроваджені методи, які мали ефективну дію у визначених педагогічних умовах: створення с ситуацій співробітництва суб'єктів творчої діяльності. На цьому етапі для формування третього, методико-технологічного, компонента застосовано **методи** аналізу власних технічних здобутків; самоаналіз музично-слухової рефлексії; удосконалення спеціально саксофонних виконавських умінь та навичок тощо. Для формування четвертого, комунікативно-виконавського, компонента застосовано **методи** активізації антиципації, спонукання музично-виконавської емпатії в оркестровому колективі; співробітництва у процесі навчальної взаємодії суб'єктів музично-навчального полілога та інші.

Результати перевірки отриманих даних підтвердили доцільність використання авторської методики, ефективність та перспективність її

застосування у набутті готовності майбутніх викладачів музичного мистецтва до розвитку музично-інструментального полілога у процесі гри на саксофоні.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на розробку конкретних методичних рекомендації майбутнім викладачам музичного мистецтва з урахуванням виконавської специфіки гри на саксофоні; для роботи із творчими дитячими духовими колективами.

Основні положення дисертації відображено у таких публікаціях автора:

1. Чжан Цзянань. Деякі положення методики навчання гри на саксофоні /Чжан Цзянань // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. *Серія 14*. Теорія і методика мистецької освіти : зб. наук. праць. – Вип. 16 (21). – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2014. – 253 с. – С. 96–99.

2. Чжан Цзянань. Діагностика сформованості навичок ансамблевої взаємодії у виконавській діяльності саксофоністів / Чжан Цзянань // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. *Серія 14*. Теорія і методика мистецької освіти : зб. наук. праць. – Вип. 17 (23). – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2015. – 216 с. – С. 113–117.

3. Чжан Цзянань. Методичні аспекти виконавської підготовки духовиків у процесі колективного музикування / Чжан Цзянань // Наукові записки / ред. кол. : В. В. Радул, В. А. Кушнір та ін. Випуск 139. – Серія : Педагогічні науки. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2015. – 316 с. – С. 238–241.

4. Чжан Цзянань. Специфіка виконавського дихання музиканта-духовика / Чжан Цзянань // Педагогічний дискурс : зб. наук. праць / голов. ред. І. М. Шоробура. – Хмельницький : ХГПА, 2015. – Вип. 18. – 293 с. – С. 258–262.

5. Чжан Цзянань. Результати впровадження методики полілогової музично-творчої інтеракції майбутніх викладачів-саксофоністів / Чжан Цзянань // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. *Серія 14*. Теорія і методика мистецької освіти : зб. наук. праць. – Вип. 18 (23). – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2015. – 342 с. – С. 235–239.

6. Чжан Цзянань. Принципы методики звукоизвлечения в контексте физиологических особенностей игры на саксофоне будущих преподавателей-музыкантов / Чжан Цзянань // Педагогика и современность : научн. пед. журнал. – № 4 (2014). – М.: Перо, 2014. – 127 с. – С. 106–110.

7. Чжан Цзянань. Формування художнього мислення музиканта у процесі навчання гри на саксофоні / Чжан Цзянань // Педагогічна майстерність як система професійних і мистецьких компетентностей : зб. матеріалів XI Міжнар. педагогічно-мистецьких читань пам'яті О. П. Рудницької / [голов. ред. І. А. Зязюн]. Вип. 5 (9). Чернівці : Зелена Буковина. 2014. – 398 с. – С. 263–265.

8. Чжан Цзянань. Темброво-акустичні особливості саксофона в розвитку культури гри на духових інструментах XIX століття /Чжан Цзянань. //Художня культура і освіта : традиції, сучасність, перспективи [відпов. ред. Н. А. Сегеда]. – Мелітополь : Вид-во Мелітопол. держ. пед. ун-ту ім. Богдана Хмельницького, 2013. – 135 с. – С. 120–122.

9. Чжан Цзянань. Жанрово-стильові пріоритети у використанні саксофона українськими музикантами / Чжан Цзянань //Мистецька освіта в Україні : проблеми теорії і практики : зб. тез за матеріалами Всеукр. наук.-методичн. конференції-семінару, 27-28 лютого 2014 р.– Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014 р. – 174 с. – С.151–153.

Анотації

Чжан Цзянань. Формування готовності майбутнього викладача до музично-інструментального полілога в процесі навчання гри на саксофоні. Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – «Теорія та методика музичного навчання». – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – Київ, 2015.

У дисертації розглянута проблема культурно-освітнього полілога у контексті музично-інструментальної взаємодії майбутніх викладачів музичного мистецтва в процесі навчання гри на саксофоні, обґрунтовано науково-теоретичну сутність означеного феномена, принципові положення формування та педагогічні умови ефективності цього процесу. Саксофонне мистецтво розглянуто як цілісне явище музичної культури та освіти, академічного виконавства, виявлено його полікультурне значення.

Методика готовності майбутнього викладача до музично-інструментального полілога в процесі навчання гри на саксофоні у вищій школі побудована на гуманістичній, культуротворчій, креативній, комунікативній та індивідуально-зорієнтованій педагогічних парадигмах з позицій історико-культурного, особистісно-комунікативного, когнітивно-емоційного, полідіяльнісного науково-теоретичних підходів, що уможливило узагальнення, систематизацію та визначило логіку побудови змісту дисертації.

Визначено структуру музично-інструментального полілога майбутніх викладачів музичного мистецтва в процесі гри на саксофоні: мотиваційно-усвідомлений, діяльнісно-смісловий, методико-технологічний і комунікативно-виконавський компоненти; критерії оцінки сформованості означеного феномена з їх показниками. Розроблена та експериментально перевірена авторська методика поетапного формування готовності майбутнього викладача до музично-інструментального полілога в процесі навчання гри на саксофоні; втілення запропонованих ефективних методів довело результативність дослідної роботи.

Ключові слова: культурно-освітній полілог, музично-інструментальний полілог, викладач саксофона, методика фахової взаємодії.

Чжан Цзянань. Формирование готовности будущего преподавателя к музыкально-инструментальному полилогу в процессе обучения игры на саксофоне. Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 – «Теория и методика музыкального обучения». – Национальный педагогический университет имени М. П. Драгоманова. – Киев, 2015.

В диссертации рассмотрена проблема культурно-образовательного полилога в контексте музыкально-инструментального взаимодействия будущих преподавателей музыкального искусства в процессе обучения игры на саксофоне, обосновано научно-теоретическую сущность данного феномена, принципиальные положения формирования та педагогических условий эффективности этого процесса. Саксофонное искусство рассматривается как целостное явление музыкальной культуры и образования, академического исполнительства.

Методика готовности будущего преподавателя к музыкально-инструментальному полилогу в процессе обучения игре на саксофоне в высшей школе строится на гуманистической, культуротворческой, критически-креативной, коммуникативной и индивидуально-ориентированной педагогических парадигмах с позиций историко-культурного, личностно-коммуникативного, когнитивно-эмоционального, полидеятельного научно-теоретических подходов для обобщения и систематизации, определения логики построения содержания диссертации.

Определена структура музыкально-инструментального полилога будущих преподавателей музыкального искусства в процессе игры на саксофоне: мотивационно-осознанный, деятельно-смысловой, методико-технологический и коммуникативно-исполнительский компоненты; критерии оценки сформированности представленного феномена с их показателями. Разработана и экспериментально проверена авторская методика поэтапного формирования готовности будущего преподавателя к музыкально-инструментальному полилогу в процессе обучения игре на саксофоне. Внедрение разработанных эффективных методов доказали результативность исследовательской работы.

Ключевые слова: культурно-образовательный полилог, музыкально-инструментальный полилог, преподаватель саксофона, методика профессионального взаимодействия.

Zhang Jianan. Forming Readiness of Future Teacher for Music-instrumental Polylog in the Saxophone Play Training Process. Manuscript.

Thesis for candidate science degree of Pedagogic, speciality 13.00.02 – «Theory and Methods of Music Teaching». – National Teacher Training University by name M.P. Dragomanov. – Киев, 2015.

In the dissertation investigation the problem of cultural and education polylog in context of music-instrument future music teachers interaction in training saxophone playing process; based science and theory essence this phenomenon; principles of its forming and conditions of this process effectiveness.

Saxophone art is analysed as a whole of music cultural, education and academic performing phenomenon.

The methodic of future music teachers to music-instrument polylog readiness in the process of their training saxophone playing process in high pedagogical school is built on the humanistic, cultural-creative, communicative and personal reference pedagogical paradigms with using of history-cultural, personal-communicative, cognitive-emotional, poly-activity science and theory essences for analyse and systematize, definition of content built dissertation logic.

In this dissertation is worked out and presented the structure of this phenomenon, defined the structure of readiness of future teacher for music-instrumental polylog in the saxophone play training process. It consists of reason-realize, activity-semantic, methodology-technical and communicative-performing components; criterions of estimation of forming degree presenting phenomenon with their indexes, which provide with such criterions : person interesting and direction for music- instrumental polylog for the first component; demonstration total erudition, requirement of empathos reflexio, requirement of music-hearing reflexio and creative activity results for the second component; presence of methodic competens for the third component; developing of anticipation and requirement of collective performance work for the fourth component.

Working out and experimentally testing the author methodology of stage forming readiness of future teacher for music-instrumental polylog in the saxophone play training process. Introduction of working effective methods are proved the high results this research work.

Key words: cultural-educational polylog, music-instrumental polylog, saxophone play teacher, professional interaction methodology.

Підписано до друку 21.12.2015 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times.
Наклад 100 пр. Зам. № 625
Віддруковано з оригіналів.

Видавництво Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова. 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9
Свідоцтво про реєстрацію № 1101 від 29.10.2002.
(044) 239-30-26.